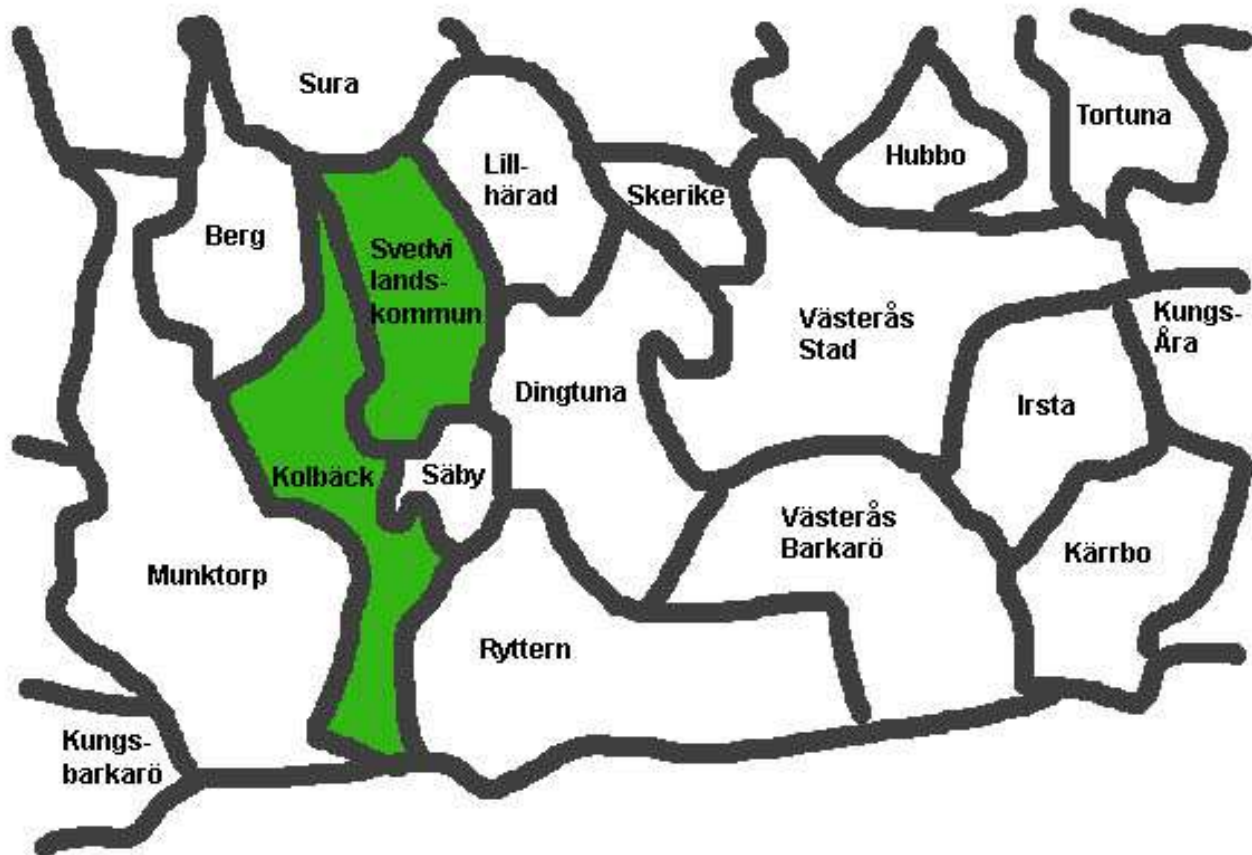

Kent Sjöström

VÅR HEMBYGD

Kommunsammanslagningen 1971

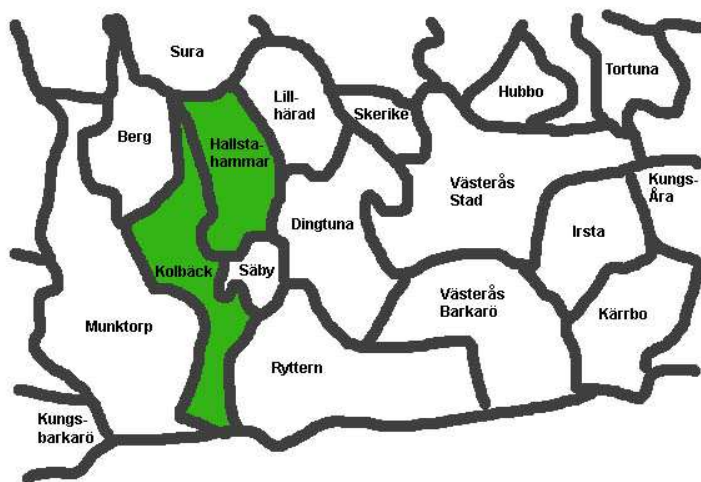
År 1930 fanns det 2 532 kommuner i Sverige.
Ovan syns kommunerna i vår närhet vid tidpunkten.

**Kolbäcks
hembygdsförening**

Från 2 532 svenska kommuner till 290 genom kommunreformer

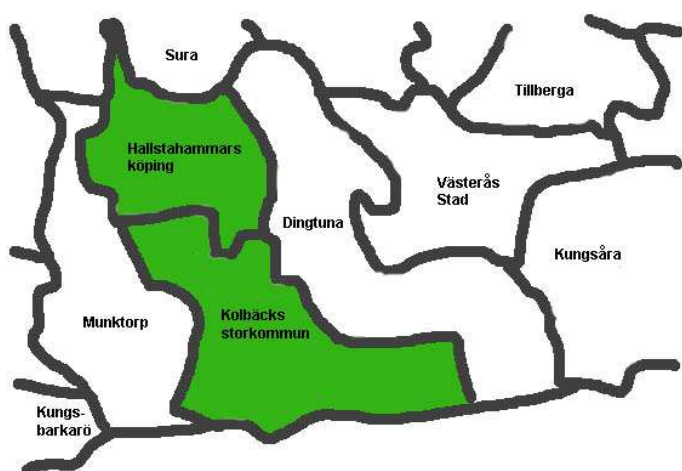
Principen var fortfarande att när tätbebyggelse uppstod skulle de särskilda så kallade stadsstadgorna tillämpas. Resultatet blev en successiv separering av tätorter till egna kommuner med bildandet av municipalsamhällen, köpingar och städer.

1939 blir Svedvi landskommun Hallstahammars municipalsamhälle. Kolbäcks socken sträckte sig ända upp till Trångfors.

Hallstahammars köping och Kolbäcks landskommun bildas

1943 hade över 500 av Sveriges kommuner färre än 500 invånare år. Detta år överfördes Amsta och Vallby från Svedvi socken till Kolbäck socken i utbyte mot norra delen av Kolbäck, som bestod av Trångfors, Lustigkulla och gamla Näs. Det nya området bildade Hallstahammars köping.

1952 försvann de 2 281 huvudsakligen sockenbaserade kommunerna på landsbygden som kommunala enheter och ersattes av 816 "storkommuner". Vid denna tidpunkt slogs Kolbäck, Säby och Rytterne samman och bildade Kolbäcks storkommun. Samtidigt utvidgas Hallstahammars köping med Bergs landskommun.

Förberedelser för sammanslagning av Hallstahammars köping och Kolbäcks storkommun.

I en kungörelse 1964 har Kungl. Maj:t fastställt att Hallstahammar köping och Kolbäcks landskommun ska sammanläggas till en kommun. Redan 1965 inrättades en samarbetsnämnd med representanter från Hallstahammar och Kolbäck för att förbereda sammanslagningen.

Tveksamheter hos både fullmäktigeledamöter och kommuninvånare

Diskussionerna i Kolbäcks fullmäktige berörde under åren i huvudsak viljan och tidpunkten för en sammanslagning samt vilka delar i kommunen som ska ingå. Det största motståndet mot sammanslagningen fanns i Rytterne. Hallstahammars representanter i samarbetsnämnden hade begärt besked från Kolbäck om en sammanläggning redan 1969. Många kolbäcksbor hade svårt att tänka sig Hallstahammar som ny centralort. Var inte Kolbäck mycket mera centralort än Hallstahammar? Allfartsvägar och Eriksgatan passerade vadställen och broar över Kolbäcksån sedan urminnes tider. Traktens tingshus, gästgivaregård och kyrka fanns här och järnvägen delade sig i alla fyra väderstreck.

Kolbäcks fullmäktige den 14 april 1965:

Ordförande Karl Andersson: Kommunalnämnden anser att Kolbäck bör skynda långsamt, då kommunen har en fullt utbyggd förvaltning som inte behöver stöd av någon annan kommun. 1971 är ett lämpligare riktmärke för sammanläggning.

Gösta Fernström vill ha utrett om Kvicksundsorten kan övergå till Eskilstuna vid en sammanläggning. Om Rytterne önskar gå till Västerås, så är detta inte fallet med Kvicksund.

Bengt Ulff: kommunen har inget att vinna vid en sammanläggning.

Herr Sigurd Käck: Rytterne har erfarenheter av sammanläggningen med Kolbäck 1952. Då hade Rytterne inte mycket att säga till om. En sammanläggning med Hallstahammar innebär att Kolbäck, med en fjärdedel av folkmängden, få mycket små möjligheter att hävda sig. Rytterne önskar en sammanslagning med Västerås.

Kolbäcks fullmäktige den 3 oktober 1968

Sammanfattning av motion i frågan angående kommunsammanslagning.

Svenska Stadsförbundet verkställt en utredning gällande sammanläggning av Hallstahammars köping och Kolbäcks kommun. Utredningen utmynnade i två alternativa förslag:

1. Rytterne församling överflyttas till Västerås stad den 1/1 1969 och Kolbäcks reducerade kommun fortsätter som enhet tills vidare.
2. Kolbäcks kommun delas den 1/1 1969, varvid Kolbäcks och Säby församlingar uppgår i Hallstahammars köping och Rytterne församling i Västerås stad.

Kommunfullmäktige beslutar bl a

Rytterne församlings kommuntillhörighet tas upp till prövning

En opinionsmätning bland kommunmedlemmarna i Rytterne anordnas

Diskussion avseende ovanstående motion vid Kolbäcks fullmäktige den 31 oktober 1968

Martin Andersson: Varför är det så bråttom? Vi har alla skäl hålla emot så länge det går.

Valfrid Ågren: Rytterne bör vara kvar i Kolbäck. Det finns ett fritidsintresse som bland annat talar för det.

Carl-Axel Olsson: Kanske Rytterneborna tog chansen med Västerås för att slippa Hallstahammar. Vad vet jag?

Torsten Larsson: Som det nu är så kommer det aldrig att ske någon utveckling i Rytterne. Bygden avfolkas. Vi tror att om vi kom till Västerås så skulle det nog börja röra på sig om några år. Det är dessutom betydligt lättare att ta sig till Västerås än exempelvis till Hallstahammar.

Utdrag ur protokoll från Kolbäcks fullmäktige 4 mars 1969

Kommunalnämnden har hos kommunalfullmäktige hemställt om att fullmäktige måtte besluta om sammanläggningen av Kolbäcks kommun med Hallstahammars köping fr.o.m. den 1.1.1971. Ett beslut i sammanläggningsfrågan måste ske snarast möjligt. Sedan ordföranden redogjort för förslagets innebörd förklarades ordet fritt.

Bengt Ulff: Vi på den borgerliga sidan ser väl inte annorlunda på den här frågan än arbetarkommunen. Vad jag vänder mig emot är en delning av Kolbäcks kommun.

Åke Karlsson: Jag vill erinra om att man en gång talade om 1969. Efter diskussion i arbetarkommunen har en majoritet valt 1971. Man måste väl från den borgerliga sidan inte haft något att invända eftersom det inte ställdes något direkt motförslag i kommunalnämnden.

Gösta Fernström: Nyckelön har varit bortglömt. Vi har haft byggnadsförbud sedan 1948. Vi är skeptiska även inför framtiden och tror inte att Västerås eller Hallstahammar har så stort intresse av oss.

Ernst Pettersson: Jag vill understryka att om vi fattar ett beslut här i kväll så gäller det hela Kolbäcks kommun. Sedan ska Rytterneborna ges tillfälle att yttra sig över hur de ser på frågan.

Efter några alternativa förslag röstades slutligen kommunalnämndens förslag om sammanläggning med Hallstahammars köping den 1/1 1971 igenom. Mot beslutet reserverade sig Bengt Ulff.

VLT Artikel 5 mars 1969

Klart från Kolbäck om sammanslagning med Hallstahammar

”Med kompakt tryck från arbetarkommunens sida godtog på tisdagskvällen kommunalfullmäktige i Kolbäck kommunalnämndens förslag om en sammanläggning med Hallstahammar 1 januari 1971”

Diskussion i Hallstahammars fullmäktige. Mars 1969

Karl Gradin framhåller att sammanläggningen emellan kommunerna måste ske i samförstånd och föreslår att årtalet 1969 i kommunalnämndens förslag utbytes mot årtalet 1971, med anledning av att Kolbäcks kommunalfullmäktige enhälligt uttalat sig för en sammanläggning tidigast 1971.

Kommunalnämnden ordförande anser att årtalet för sammanläggningen bör hållas öppet.

Thure Jadestig poängterar att det aldrig varit frågan om någon tvångssammanläggning och anser att kommunalnämndens förslag kan stå fast, men att ett tillägg göres med ingressen till kommunnämndens protokoll nämligen ”att inga åtgärder vidtagas med mindre än att Kolbäcks kommun har samma inställning.”

Vid en öppen omröstning godtog fullmäktige hr Jadestigs förslag och beslutade bland annat att inte vidtaga några åtgärder i sammanläggningsfrågan med mindre än att detta sker i fullt samförstånd med Kolbäcks kommun.

VLT Artikel 1 april 1969
Sista hindret nu undanröjt för kommunsammanslagningen
Kommunalfullmäktige i Hallstahammar fattade på måndagskvällen det sista formella beslutet inför sammanslagningen med Kolbäck den 1 januari 1971. En gemensam ansökan kommer nu från de båda kommunerna att inges till Kammarkollegiet som har att föra ärendet vidare till regeringen.

Rytterne röstar för Västerås söndagen den 20 april 1969

En informationskampanj föregår omröstningen två veckor innan valet i församlingssalen och i Ekeby skola. Veckan före valet ordas ett möte i Kvicksunds hotell. Representanter från Hallstahammar och Västerås medverkar och svarar på rytternebornas frågor. Valresultatet var entydigt. 360 medborgare röstade för Västerås och 36 för Hallstahammar.

Hallstahammars kommunfullmäktige 23 december 1969

Kommunalfullmäktige beslutar med endast ja-röster i enlighet med kommunalnämndens förslag att gemensamt med Kolbäcks kommun föreslå Kungl. Maj:t att förordna om sammanläggning mellan Hallstahammars köping och Kolbäcks kommun.

Civildepartementet den 29 april 1970.

Den 31 mars 1970 överlämnade Kammarkollegiet till Kungl. Maj:t en gemensam ansökan från Västerås stad, Hallstahammars köping och Kolbäcks landskommun. Till Västerås stad överföres Rytterne församling med undantag av vissa fastigheter inom ett område vid Borgåsund samt områdena för Löpdals och Timmelsta byar i Säby. Till Hallstahammars köping överföres Kolbäcks församling och Säby församling med undantag av ovan nämnda delar.

VLT Artikel 7 december 1970

Vemodig avslutningshögtid i Kolbäck inför samgåendet

”Det är viktigt att hålla framtidsperspektiven i sikte, yttrade Karl-Arne Ragnar i ett anförande då tjänstemän och förtroendemän samlades i Kolbäck på fredagskvällen till en avslutningshögtid i Gästgivaregården. Den högtiden var föranledd av att Kolbäck vid årsskiftet upphör att fungera som en självständig kommun. Vemod men på samma gång försiktig optimism präglade de många tacktal som hölls under kvällen.”

Vi är tacksamma ditt fortsatta stöd under 2025
Årsavgift 150 kr/person eller 250 kr/familj på samma adress.

Vid betalning på bankgiro 5729-0298 ange namn, adress och gärna e-postadress. Vid betalning med swish 123 325 41 25, finns endast plats för 50 tecken, varför du anger namn och e-postadress.

Tacksam för inbetalning senast 1 april 2025.

Kallelse till årsmöte 2025

Lördagen den 29 mars kl. 14:00 i Linnéagården, Kolbäck

Program

- Föreningens framtid och möjligheter i Linnéagården
- Årsmötesförhandlingar
- Christer Andersson från Naturskyddsföreningen berättar om myr'n i Kyrkbyn
- Kaffe med hembakat bröd
- Lotteri

Välkommen!

Hjälp oss att värva nya medlemmar med intresse för att stödja vårt arbete med att dokumentera och återberätta kolbäcksbygdens historia.

Kom ihåg att våra amstasmycken är vackra och omtyckta presenter.

www.herrevadsbro.se / www.kolbacksbygden.se

Linnéagården, 734 50 Kolbäck